

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет економічний
Кафедра управління та експертизи товарів

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри управління та експертизи товарів
економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №3 від 07.07. 2021 р.)

в.о. зав. кафедри доц. Маріанна ПАВЛИШИН

СИЛАБУС
з дисципліни вільного вибору студента
«БЕЗПЕЧНІСТЬ ТОВАРІВ»,
що викладається в межах ОПІ першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти для студентів 2 курсу

Львів - 2021

Назва дисципліни	«БЕЗПЕЧНІСТЬ ТОВАРІВ»
Адреса викладання дисципліни	Навчальний корпус ЛНУ імені Івана Франка (за розкладом)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра управління та експертизи товарів
Галузь знань, шифр і назва спеціальності	Дисципліна вільного вибору студента другого курсу циклу загальної підготовки
Викладач дисципліни	Луців Наталія Василівна , кандидат технічних наук, доцент
Контактна інформація викладачів	nataliia.lutsiv@lnu.edu.ua або nata.lutsiv@ukr.net
Консультації з питань навчання відбуваються	У день проведення практичних занять. Можливі онлайн консультації. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача
Сторінка дисципліни	https://econom.lnu.edu.ua/course/bezpechnist-tovariv
Інформація про дисципліну	«Безпечність товарів» є вибірковою дисципліною для студентів 2 курсу бакалаврату. Курс надає студентам теоретичні та прикладні знання з безпечності товарів.
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб сформувати у здобувачів систему знань щодо чинників, що впливають на безпечність товарів, нормативно-правове регулювання безпечності товарів, джерела потрапляння в організм шкідливих речовин, механізм їх руйнівної сили та способи протидії стосовно контамінантів та потенційних небезпек в харчових продуктах та непродовольчих товарах.
Мета та цілі дисципліни	<i>Мета дисципліни:</i> формування у здобувачів вищої освіти сучасних знань про чинники, що впливають на безпечність товарів, джерела потрапляння в організм шкідливих речовин, механізм їх руйнівної сили та сформувати уміння та навички щодо способів протидії. <i>Завдання дисципліни:</i> надати здобувачам вищої освіти чітке обґрунтування значення безпечності товарів як важливої споживчої властивості і вказати на важливість її ролі як елемента конкурентної боротьби на світовому ринку; навчити студентів розуміти концепцію безпечності і сутність та важливість показників безпеки і гігієнічних нормативів; навчити студентів виявляти потенційно небезпечні товари, вміння правильно використовувати нормативну документацію і оцінювати безпечність товарів; надати здобувачам вищої освіти знання про джерела забруднення харчових продуктів, негативний вплив нітратів, радіонуклідів, пестицидів, важких металів, антибіотиків та гормональних препаратів на організм людини; окреслити проблеми використання ГМО в їжі; навчити студентів розуміти особливості технологічної дії харчових добавок, можливості їх застосування в різних групах харчових продуктів; акцентувати увагу на дії соціальних токсикантів на організм людини і впливі на суспільство; надати здобувачам вищої освіти знання про

	радіаційну, електричну, хімічну, механічну, термічну безпечність непродовольчих товарів та гігієнічні властивості товарів.
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;"><i>Основна література</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Димань Т.М. Безпека продовольчої сировини: Підручник / Т.М. Димань, Т.Н. Мазур. – К.: ВЦ «Академія».-2011.- 520с. 2. Димань Т.М., Барановський М.М., Білявський Г.О. та ін. Екотрофологія. Основи екологічно безпечного харчування: навч. посіб. К.: Лібра, 2006. 3. Дубініна А.А., Малюк Л.П, Селютіна Г.А., Шапорова Т.М., Науменко В.А. Токсичні речовини у харчових продуктах та методи їх визначення: Підручник. К.: ВД «Професіонал», 2007. 384 с. 4. Павлоцкая Л.Ф. Пищевая, биологическая ценность и безопасность сырья и продуктов его переработки: учебник / Л.Ф. Павлоцкая, Н.В. Дуденко, В.В. Евлаш. – К.: Фирма «Инокс», 2007.– 287 с. 5. Пономарьов П.Х. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини: навч. посібник / П.Х. Пономарьов, І.В. Сирохман. К.: Лібра. 2003. 272 с. 6. Луців Н.В. Вимоги до продуктів харчування, які імпортуються на територію ЄС. Фондова лекція з дисципліни «Безпечність товарів» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Львів, 2020. 43 с. <p style="text-align: center;"><i>Додаткова література</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Андреева Т.И. Воздействие пассивного курения на здоровье детей: обзор литературы. <i>Главный врач</i>. - 2009. - № 9-10. 8. Белогуров С.Б. Популярно о наркотиках и наркоманиях. - 2-е изд., испр. и доп. - СПб.: Невский Диалект, 2000. 9. Гриффит В. Витамины, травы, минералы и пищевые добавки: справочник / Винтер Гриффит; пер. с англ. К. Ткаченко. М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. 10. Епифанцев А.В. Диоксины и здоровье населения. <i>Современные проблемы токсикологии</i>. - 2006. - № 1. 11. Євтушенко В.В., Домбровська О.П. Безпечність промислових товарів. <i>Товарознавчий вісник</i>. Випуск 3. 2011 - С. 104 – 108. 12. Кисляк Н.К., Коломієць Т.М., Кравченко В.М., Сіренко С.О. Товарознавство господарських товарів. - К.: Книга, 2004. 13. Луців Н.В., Зубаль Л.І. Переваги і ризики використання ГМО: світовий досвід. <i>Проблеми та стан використання ГМО в харчових продуктах</i>: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 26-27 квітня 2018), ЛІЕТ. Львів, 2018. С. 76 – 79. 14. Луців Н.В., Луців М.С. Законодавче регулювання ринкового нагляду нехарчової продукції в Україні // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Споживча політика України: виклики глобалізації та євроінтеграція", Київ, 28-29 березня 2012р. / К.: КНТЕУ. - с. 103 – 106. 15. Маніє Ф. Безпека споживачів та нагляд за ринком в ЄС. Навчальний посібник. – К.: ІМБ КНУ ім. Т.Шевченка. – 2004. – 113с. 16. Пономарьов П.Х., Донцюра І.В. Генетично модифікована продовольча сировина і харчові продукти, вироблені з її використанням. К.: Центр учбової літератури, 2009.
Обсяг курсу	Всього 90 год. З них для студентів денної форми навчання 32 год. аудиторних занять, у т.ч.: лекцій - 16 год., практичних - 10 год.,

	семінарських – 6 год. Самостійна робота - 58 год.
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент повинен мати реальне розуміння проблем безпечності товарів; знати потенційно небезпечні фізичні, хімічні та біологічні забруднювачі товарів та їх вплив на організм людини, основні джерела потрапляння в організм шкідливих речовин та шляхи їх зниження в сировині та готовій продукції при виробництві, зберіганні, переробці та підготовці їх до споживання; вміти ідентифікувати товари з потенційними небезпеками за маркуванням та органолептичними показниками та надавати першу медичну допомогу у разі отруєння харчовими продуктами.
Ключові слова	Безпечність, харчові продукти, непродовольчі товари, контамінант, ксенобіотик, гранично допустима концентрація (ГДК), токсичність
Формат вивчення	Очний та на електронних платформах
Теми	Тема 1. Теоретико-методологічні засади харчової безпеки Тема 2. Природні компоненти продовольчої сировини і харчових продуктів, що негативно впливають на організм людини Тема 3. Потенційно небезпечні хімічні та фізичні забруднювачі харчових продуктів Тема 4. Потенційно небезпечні біологічні забруднювачі харчових продуктів Тема 5. Генетично-модифіковані джерела харчових продуктів Тема 6. Харчові добавки Тема 7. Соціальні токсиканти Тема 8. Безпечність непродовольчих товарів як показник їх якості
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру.
Пререквізити	Для вивчення дисципліни студенти потребують базових знань з безпеки життєдіяльності, охорони праці, хімії
Навчальні методи та техніки	Лекції у формі презентацій, практичні та лабораторні роботи, семінари із застосуванням аналітичного, дослідницького та пошукового методів. Застосовуються також інформаційно-ілюстративний, метод проблемного викладу, спостереження й аналіз мовних фактів, метод бесіди.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення. Під час лекцій використовується проектор, дошка, під час практичних занять використовується роздатковий матеріал, навчально-методичні рекомендації. Під час лабораторних занять використовується лабораторне обладнання та прилади
Критерії оцінювання	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: <ul style="list-style-type: none"> - практичні, лабораторні, семінарські заняття : 60% семестрової оцінки, максимальна кількість балів - 60; - індивідуальне завдання : 10% семестрової оцінки, максимальна кількість балів 10; - підсумкова контрольна робота: 30% семестрової оцінки, максимальна кількість балів 30.
Питання до заліку чи екзамену	1. Міжнародне харчове законодавство. Кодекс Аліментаріус. 2. Система гарантування безпеки харчових продуктів НАССР. 3. Стандарти серії ISO 22000. 4. Законодавство Європейського Союзу з безпеки харчових продуктів.

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Основні законодавчі документи щодо харчової безпеки в Україні. 6. Хімічні компоненти рослинницької продукції. 7. Отруєння хімічними компонентами марикультури. 8. Радіонукліди. 9. Металічні забруднення. 10. Нітрати, нітрити і нітрозосполуки. 11. Пестициди. 12. Діоксини і діоксиноподібні сполуки. 13. Мікотоксини, джерела їх надходження в харчові продукти та вплив на організм людини. 14. Антибіотики у харчових продуктах, джерела їх надходження в харчові продукти та вплив на організм людини. 15. Гормональні препарати, джерела їх надходження в харчові продукти та вплив на організм людини. 16. Небезпеки мікробіологічного і вірусного походження. 17. Основні завдання генної інженерії в галузі харчового виробництва. 18. Поняття генетично модифікованих харчових продуктів. 19. Біобезпека генетично модифікованих організмів. 20. Нормативне регулювання виробництва та використання генетично модифікованих організмів. 21. Поняття, класифікація, позначення, нормативне регулювання застосування харчових добавок. 22. Кофеїновмісні напої. 23. Тютюновий дим і паління. 24. Алкогольні напої. 25. Наркотики. 26. Безпечність непродовольчих товарів як їх споживна властивість 27. Гігієнічні властивості непродовольчих товарів. 28. Безпечність товарів і тари з полімерних матеріалів. 29. Безпечність дитячих іграшок. 30. Безпечність товарів побутової хімії. 31. Безпечність парфумерно-косметичних товарів. 32. Безпечність ювелірних товарів
Опитування	<p>Опитування проводиться на практичних заняттях у вигляді есе, вирішення ситуацій, тестових завдань, доповідей та презентацій.</p> <p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу

Тижд. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття: лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література	Завдання, год.	Термін виконання
1	2	3	4	5	6	7
1 / 2год.	Тема 1. Теоретико-методологічні засади харчової безпеки Забруднювальні речовини в харчових продуктах і шляхи їх міграції. Нормативно-правові основи безпеки харчової продукції (Міжнародне харчове законодавство. Кодекс Аліментаріус. Система гарантування безпеки харчових продуктів НАССР. Стандарти серії ISO 22000. Законодавство Європейського Союзу з безпеки харчових продуктів. Основні законодавчі документи щодо харчової безпеки в Україні). Критерії безпечності харчових продуктів.	Лекція, самостійна робота	Презентація, навчально-методичні матеріали	Література: 1-6, 15	Підготовка до аудиторних занять (опрацювання прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; виконання домашніх завдань; виконання індивідуального завдання; підготовка до семінарського заняття) 7,25 год.	1 тиждень
2 / 2год.		Семінарське заняття: дискусія-обговорення, групова робота				2 тиждень
3 / 2год.	Тема 2. Природні компоненти продовольчої сировини і харчових продуктів, що негативно впливають на організм людини	Лекція, самостійна робота	Презентація, навчально-методичні матеріали	Література: 1, 4, 5	Підготовка до аудиторних занять (опрацювання прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; виконання домашніх завдань; виконання індивідуального завдання; підготовка до практичного заняття) 7,25 год.	3 тиждень
4 / 2год.	Хімічні компоненти рослинницької продукції (Отруйні рослини. Токсини грибів. Інгібітори ферментів травлення. Антивітаміни. Оксалати і фітин. Глікоалкалоїди. Зобогенні речовини. Лектини). Отруєння хімічними компонентами марикультури.	Практичне заняття: дискусія-обговорення, групова робота				4 тиждень

5 / 2год.	Тема 3. Потенційно небезпечні хімічні та фізичні забруднювачі харчових продуктів Радіонукліди. Металічні забруднення. Нітрати, нітрити і нітрозосполуки. Пестициди. Діоксини і діоксиноподібні сполуки.	Лекція, самостійна робота	Презентація, навчально-методичні матеріали	Література: 1 – 5, 10	Підготовка до аудиторних занять (опрацювання прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; виконання домашніх завдань; виконання індивідуального завдання; підготовка до практичного заняття) 7,25 год.	5 тиждень
6 / 2год.		Практичне заняття: дискусія-обговорення, групова робота				6 тиждень
7 / 2год.	Тема 4. Потенційно небезпечні біологічні забруднювачі харчових продуктів Мікотоксини, джерела їх надходження в харчові продукти та вплив на організм людини.	Лекція, самостійна робота	Презентація, навчально-методичні матеріали	Література: 1, 4, 5	Підготовка до аудиторних занять (опрацювання прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; виконання домашніх завдань; виконання індивідуального завдання; підготовка до практичного заняття) 7,25 год.	7 тиждень
8 / 2год.	Антибіотики у харчових продуктах, джерела їх надходження в харчові продукти та вплив на організм людини. Гормональні препарати, джерела їх надходження в харчові продукти та вплив на організм людини. Небезпеки мікробіологічного і вірусного походження.	Практичне заняття: дискусія-обговорення, групова робота				8 тиждень
9 / 2год.	Тема 5. Генетично-модифіковані джерела харчових продуктів Основні завдання генної інженерії в галузі харчового виробництва.	Лекція, самостійна робота	Презентація, навчально-методичні матеріали	Література: 1, 2, 5, 13, 16	Підготовка до аудиторних занять (опрацювання прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; виконання домашніх завдань; виконання індивідуального завдання; підготовка до семінарського заняття) 7,25 год.	9 тиждень
10 / 2год.	Поняття генетично модифікованих харчових продуктів. Біобезпека ГМО. Нормативне регулювання виробництва та використання ГМО. Харчове токсикоз-гігієнічне оцінювання продукції із генетично модифікованих джерел.	Семінарське заняття: дискусія-обговорення, групова робота				10 тиждень

11 / 2год.	Тема 6. Харчові добавки Загальна характеристика харчових добавок Класифікація і позначення ХД Поліпшувачі органолептичних властивостей Консерванти Нормативне регулювання застосування харчових добавок Біобезпека харчових добавок	Лекція, самостійна робота	Презентація, навчально-методичні матеріали	Література: 1, 2, 4, 5, 9	Підготовка до аудиторних занять (опрацювання прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; виконання домашніх завдань; виконання індивідуального завдання; підготовка до практичного заняття) 7,25 год.	11 тиждень
12 / 2год.		Практичне заняття: дискусія-обговорення, групова робота				12 тиждень
13 / 2год.	Тема 7. Соціальні токсиканти Кофеїновмісні напої. Тютюновий дим і паління. Алкогільні напої. Наркотики.	Лекція, самостійна робота	Презентація, навчально-методичні матеріали	Література: 1, 7, 8	Підготовка до аудиторних занять (опрацювання прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; виконання домашніх завдань; виконання індивідуального завдання; підготовка до практичного заняття) 7,25 год.	13 тиждень
14 / 2год.		Практичне заняття: дискусія-обговорення, групова робота				14 тиждень
15 / 2год.	Тема 8. Безпечність непродовольчих товарів як показник їх якості Безпечність непродовольчих товарів як їх споживна властивість Гігієнічні властивості непродовольчих товарів. Безпечність товарів і тари з полімерних матеріалів Безпечність дитячих іграшок Безпечність товарів побутової хімії Безпечність парфумерно-косметичних товарів. Безпечність ювелірних товарів	Лекція, самостійна робота	Презентація, навчально-методичні матеріали	Література: 11, 12, 14, 15	Підготовка до аудиторних занять (опрацювання прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; виконання домашніх завдань; виконання індивідуального завдання; підготовка до семінарського заняття) 7,25 год.	15 тиждень
16 / 2год.		Семінарське заняття: дискусія-обговорення, групова робота				16 тиждень
32: 16л + 10 практ. + 6 сем. занять					58	Залік

